

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ PRO VNITŘNÍ POLITIKY UNIE
TEMATICKÁ SEKCE B: STRUKTURÁLNÍ POLITIKA A POLITIKA
SOUDRŽNOSTI

KULTURA A VZDĚLÁVÁNÍ

PODPORA SOUKROMÝCH INVESTIC DO
KULTURNÍHO SEKTORU

SHRNUTÍ

Abstrakt

Studie identifikuje trendy v podpoře soukromých investic do kulturního sektoru v členských státech EU. Studie se podrobně zabývá empirickými údaji, které byly shromážděny prostřednictvím dotazníků, případových studií provedených v pěti zemích a sekundárního výzkumu. Nabízí přehled mechanismů a opatření používaných na podporu soukromých investic, včetně daňového rámce (tj. podpora kulturní spotřeby a podnikových a filantropických investic), finančních a bankovních programů a zprostředkovatelských mechanismů. Poskytuje srovnání mezi soukromými investicemi do kultury ve Spojených státech a v Evropě.

Tento dokument si vyžádal Výbor pro kulturu a vzdělávání Evropského parlamentu.

AUTOŘI

IMO – Institut pro mezinárodní vztahy
Vesna Čopič, Ph.D., vedoucí výzkumná pracovníce
Aleksandra Uzelac, Ph.D., koordinátorka studie
Jaka Primorac, Ph.D.
Daniela Angelina Jelinčić, Ph.D.
Andrej Srakar, M.Sc.
Ana Žuvela, M.A.

ODPOVĚDNÝ ÚŘEDNÍK

paní Ana Maria Nogueira
Tematická sekce Strukturální politika a politika soudržnosti
Evropský parlament
B-1047 Brusel
E-mail: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

VÝKONNÁ REDAKTORKA

paní Lyna Pärt

JAZYKOVÉ VERZE

Originál: EN
Překlad: BG, CS, DA, DE, EL, EN, ES, ET, FI, FR, HU, IT, LT, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, SV.

O EDITOROVI

Chcete-li se obrátit na tematickou sekci nebo si objednat její pravidelný měsíčník, pište na adresu: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Rukopis byl dokončen v červenci roku 2011.
Brusel, © Evropský parlament, 2011.

Tento dokument je dostupný na internetových stránkách na této adrese:
<http://www.europarl.europa.eu/studies>

PRÁVNÍ UPOZORNĚNÍ

Názory vyjádřené v tomto dokumentu jsou názory autora a nemusí nutně představovat oficiální postoj Evropského parlamentu.

Rozmnožování a překlady pro nekomerční účely jsou povoleny, pokud je uveden zdroj, vydavatel je předem upozorněn a obdrží kopii.

SEZNAM ZKRATEK

- A&B** Arts & Business (organizace Umění a podnikání)
- ABSA** Association for Business Sponsorship of the Arts (Sdružení pro podnikové sponzorství umění)
- ACE** Arts Council England (Anglická rada umění)
- ACRI** The National Association of Local Savings Banks and Banking Foundations (Národní sdružení místních spořitelen a bankovních nadací)
- ADMICAL** Carrefour du Mécénat d'Entreprise (Síť pro podnikovou filantropii)
- AEDME** Asociación Española para el Desarrollo del Mecenazgo Empresarial (Španělské sdružení pro rozvoj podnikového sponzorství)
- BC** Bondardo Comunicazione
- BDI** Haus der Deutschen Wirtschaft (Federace německého průmyslu)
- CAF** Charities Aid Foundation (Nadace charitativní pomoci)
- CATI** Telefonické dotazování s podporou počítače
- CCR** Kulturní odpovědnost podniků
- CEG** Creative Exports Group (Skupina pro kreativní export)
- CEREC** European Committee for Business, Arts and Culture (Evropský výbor pro podnikání, umění a kulturu)
- CHPA** Zákon o ochraně kulturního dědictví
- CIAV** Program investičních certifikátů v audiovizuálním odvětví
- CNC** Centre National de la Cinématographie (Národní centrum pro kinematografii)
- CSR** Sociální odpovědnost podniků
- CZK** Česká koruna, měna
- DCMS** Ministerstvo pro kulturu, média a sport
- EK** Evropská komise
- EHP** Evropský hospodářský prostor
- EFCS** Evropský rámec pro kulturní statistiky
- EGEDA** Audiovisual Producers' Rights Rearrangement Association (Sdružení pro novou úpravu práv producentů v audiovizii)

- EIS** Program investic pro podniky
- EU** Evropská unie
- EUR** Euro, měna
- FPC** Filmová produkční společnost
- GBP** Libra šterlinků, měna
- HDP** Hrubý domácí produkt
- ICAA** Institute of Cinematography and Audiovisual Arts (Institut kinematografie a audiovizuálních umění)
- IFCIC** Institut de Financement du Cinéma et des Industries Culturelles (Institut pro financování filmové tvorby a kulturních průmyslů)
- IMO** Institut za međunarodne odnose (Institut pro mezinárodní vztahy)
- IWK** Initiativen Wirtschaft fur Kunst (Výbor rakouských podniků pro umění)
- JSKD** Veřejný fond pro kulturní činnosti
- LOF** Zákon o nadacích
- MKIDN** Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Ministerstvo kultury a národního dědictví)
- MLA** Museums, Libraries and Archives Council (Rada pro muzea, knihovny a archivy)
- NCK** Narodowe Centrum Kultury (Národní kulturní středisko)
- NDPB** Nevládní veřejný subjekt
- NESTA** The National Endowment for Science, Technology and the Arts (Národní nadace pro vědu, techniku a umění)
- NEA** National Endowment for the Arts (Národní nadace pro umění)
- NGO** Nevládní organizace
- NHMF** National Heritage Memorial Fund (Fond národního dědictví)
- NIOK** Neziskové informační a školicí středisko
- NPO** Nezisková organizace
- NSRK** Národní strategie pro rozvoj kultury
- Nyx Forum** Dánské fórum pro umění a podnikání

- OECD** Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
- PBA** Zákon o veřejně prospěšné činnosti a dobrovolnictví
- PBO** Veřejně prospěšná organizace
- PDAAIA** Zákon o ochraně dokumentů a archivů a archivních institucí
- PLN** Polský zlotý, měna
- PPP** Partnerství veřejného a soukromého sektoru
- PVF** Philanthropic Ventures Foundation (Nadace filantropických podniků)
- RCAHMW** Královská komise pro starověké a historické památky ve Skotsku
- VaV** Výzkum a vývoj
- RTV** Radiotelevizija, národní veřejnoprávní vysílatel
- SAZAS** Združenje skladateljev in avtorjev za zaščito glasbene avtorske pravice Slovenije (Sdružení skladatelů, autorů a vydavatelů pro ochranu autorských práv ve Slovinsku)
- SEK** Švédská koruna, měna
- SKK** Slovenská koruna, měna
- MPS** Malé a střední podniky
- SOFICA** Société pour le Financement de l'Industrie Cinématographique et Audiovisuelle (Sdružení pro financování kinematografického a audiovizuálního průmyslu)
- TCA** Zákon o daňové konsolidaci
- SFEU** Smlouva o fungování Evropské unie
- UK** Spojené království
- UNESCO** Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu
- USA** Spojené státy americké
- USD** Americký dolar, měna
- DPH** Daň z přidané hodnoty
- VP** Riziková filantropie
- ZUJIK** Zákon o výkonu veřejného zájmu v kultuře
- ZAMP** Združenje avtorjev Slovenije (Sdružení slovinských autorů)
- WWIK** Zákon o příjmech umělců

SHRNUTÍ

1.1. Úvod

1.1.1. Předmět studie

Ekonomika umění a kultury založená na smíšeném financování je obecně vnímána jako model finanční udržitelnosti. Ačkoli různé zdroje financování kulturních činností zahrnují veřejnou podporu, soukromou podporu a realizované příjmy, tato studie je věnována analýze soukromých investic do kultury. Studie se snaží analyzovat různé formy soukromých investic z hlediska kulturních politik a stávajících stimulačních opatření. Jejím cílem je umožnit Evropskému parlamentu lépe pochopit význam veřejných pobídek zaměřených na soukromé financování kultury. Tento výzkum se zaměřuje především na význam ekonomických, politických a kulturních aspektů způsobů a mechanismů financování, které jsou vládami vyvíjeny, aby podporovaly soukromé investice do kulturního sektoru, a dále na to, jak je využívání takových způsobů a mechanismů rozšířeno. Studie se pokouší identifikovat obecné trendy v EU, které se týkají soukromého financování kulturního sektoru, a zároveň uvádí příklady nových postupů a politik používaných v členských státech EU. Zaměřuje se na zkoumání hlavních motivací k financování kulturního sektoru a hlavních překážek, jimž čelí soukromí investoři. Studie se zabývá nutností provádět v této oblasti srovnávací výzkum kulturní politiky a zdůrazňuje společnou odpovědnost členských států EU spojenou s poskytováním srovnávacích údajů na úrovni EU. Studie obsahuje také stručnou analýzu trendů a hlavních rozdílů v porovnání se Spojenými státy.

Pojem „soukromé investice“, jak je definován v této studii, zahrnuje jakékoli investování do kultury, dárcovství v oblasti kultury či výdaje na kulturu ze strany jednotlivců, podniků či neveřejných organizací. Tato definice přesahuje pojetí soukromých investic, jež je primárně spojováno s výnosem z vloženého kapitálu, tím způsobem, že zahrnuje soukromou podporu a realizované příjmy, které pochází od jednotlivců, podniků a neziskových organizací nezávisle na tom, zda investují do kultury, sponzorují ji, darují na ni finance nebo ji spotřebovávají. Příslušnými formami podpory, o nichž pojednává tato studie, jsou tedy přímé investice, sponzorství, mecenášství a dárcovství a dále příjmy z vlastní činnosti, tedy např. ze vstupenek, poplatků za vstupné a dalšího obchodování. Investování, dárcovství a spotřeba kultury jsou motivovány různými důvody: investování je motivováno principem přínosu měřeného na základě zisku, dárcovství je motivováno principem sociální odpovědnosti vyjádřené prostřednictvím společenských, symbolických a podobných neekonomických hodnot kultury a výdaje na kulturu jsou motivovány principem suverenity spotřebitele měřené na základě tržní či užité hodnoty kultury a stejně tak vlastní hodnoty kultury.

1.1.2. Použité zdroje údajů

Rozšířená představa, že ekonomika umění a kultury založená na smíšeném financování, by mohla přinést nové vyhlídky pro udržitelnost činností v kulturním sektoru, podnítila tlak na hledání dalších zdrojů, které by doplnily veřejné prostředky, a na prosazování jejich využití. Je proto překvapivé, že v Evropě nejsou k dispozici dostatečné srovnávací údaje o objemu soukromých prostředků vydaných na kulturu a o účinnosti daných opatření a že zde nejsou zavedeny srovnávací metodiky. Určitý omezený náhled na reálné situace v různých členských státech je možný prostřednictvím studií a průzkumů týkajících se soukromého dárcovství a kulturního sponzorství, které byly provedeny organizacemi zaměřenými na partnerství uměleckého a podnikatelského sektoru. Stávající údaje se ale shromažďují na základě různých metodik, a proto na evropské úrovni postrádají srovnatelnou kvalitu.

S cílem vyrovnat nedostatek systematických údajů o otázkách souvisejících se soukromými investicemi do kultury, a zejména o stávajících pobídkách k soukromým investicím v EU, bylo vyvinuto úsilí, aby bylo možné získat náhled na situaci soukromých investic v různých zemích EU shromažďováním informací prostřednictvím dotazníků. Dotazník byl zaslán 27 ministerstvům kultury v EU, aby bylo možné shromáždit údaje o stávajících pobídkách k soukromým investicím do kultury. Získané odpovědi se lišily v úrovni poskytnutých podrobností. Od mnoha ministerstev kultury jsme obdrželi odpověď, v níž jsme byli informováni, že systematickým shromažďováním takových údajů se nezabývají nebo že tyto údaje spadají do pravomoci ministerstev financí. Prostřednictvím krátkého seznamu otázek ohledně soukromého investování do kulturního sektoru byly osloveny rovněž existující organizace zaměřené na partnerství uměleckého a podnikatelského sektoru a kulturní organizace v Evropě. Vybrané země (Itálie, Nizozemsko, Polsko, Slovinsko a Spojené království) se staly předmětem pěti případových studií a byly podrobeny detailnějšímu zkoumání. Dalším cenným zdrojem údajů pro tuto analýzu byla databáze *Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe* (Kompendium kulturních politik a trendů v Evropě), která se zabývá mapováním situace kulturní politiky v celé Evropě. Byl proveden rovněž rozsáhlý sekundární výzkum příslušné literatury, která se zaměřuje na toto téma.

1.1.3. Struktura studie

Studie sestává se sedmi kapitol. Kapitola I je úvodem studie. Kapitola II popisuje souvislosti, které vysvětlují hlavní pojmy používané v této studii, uvádí základní pojetí kulturní politiky a způsoby financování a nabízí rámec pro pochopení role zdanění a jeho hlavní charakteristiky. Poskytuje přehled financování umění a kultury prostřednictvím rozřídění financování do tří skupin zdrojů (tj. veřejné financování, soukromé financování a realizované příjmy) a také podle různých investorů (tj. investorů z řad podniků, jednotlivců a neziskových organizací). Kapitola se podrobně zabývá způsoby financování z ekonomického, politického a kulturního hlediska. S ohledem na kulturní suverenitu členských států EU a na omezenou roli daňových právních předpisů EU se tato kapitola krátce zabývá také dopadem právních předpisů EU o zdanění v členských státech. Typologie různých druhů soukromých investic je provedena na základě motivů, které vedou k takovým investicím (např. přímá investice, včetně partnerství veřejného a soukromého sektoru; sponzorství, mecenášství a dárcovství). Zdůrazňuje, že veškeré vládní snahy jsou úzce spojeny s proaktivním kulturním sektorem: podnikání v kulturním sektoru, účinný marketing, intenzivní fundraising – získávání finančních prostředků na obecně prospěšnou činnost – a budování publika společně s přechodem k digitalizaci představují nové výzvy pro všechny zainteresované strany. Kapitola III popisuje vybrané mechanismy, nástroje a opatření týkající se daňových slev a odpočtů, finanční pobídky zacílené na přilákání případných spoluinvestorů, hlavní organizace, které dělají prostředníky mezi uměleckým a podnikatelským sektorem či uměleckým a státním sektorem a další hlavní směry této politiky, které by mohly přinést nové trendy. Kapitola IV předkládá pět případových studií z různých částí EU: ze severu i jihu, starých a nových členských států a prostředí různých tradic kulturní politiky (Itálie, Nizozemsko, Polsko, Slovinsko a Spojené království), a pokouší se tak identifikovat stávající postupy a trendy v oblasti soukromé podpory kultury. Kapitola V pojednává o systému pobídek k soukromým investicím do kultury v USA a zaměřuje se na srovnávací hledisko. Jedním z důvodů odlišností je existence kulturních a systémových rozdílů v rámci evropského a amerického systému financování. Pro účely uvážení jsou tedy v této studii uvedeny vybrané mechanismy soukromého financování v USA. Kapitola VI nabízí několik závěrečných úvah, zatímco kapitola VII navrhuje doporučení ohledně toho, jak podporovat soukromé financování v daném sektoru na úrovni EU a stejně tak předkládá politické myšlenky, které přesahují přísně vymezenou oblast pravomoci EU, ale mohly by odpovídat vyzpůsobovaným trendům, které jsou významné pro vnitrostátní a regionální vlády.

Materiály, které připravil projektový tým a na nichž je založena tato zpráva, sestávají z pěti příloh připojených k této studii: příloha 1 představuje opatření na podporu soukromých investic do vybraných odvětví kultury, konkrétně se jedná o audiovizuální sektor a sektor kulturního dědictví. Příloha 2 obsahuje úplná a podrobná znění případových studií, které jsou přestaveny v kapitole IV této studie. Přílohu 3 tvoří seznam stávajících pobídek pro podporu soukromých investic do kultury v zemích EU, který byl vytvořen jako pracovní soubor pro tuto studii. Příloha 4 představuje systém soukromého dárcovství v USA a jeho charakteristiky podrobněji než kapitola V, zatímco příloha 5 nabízí stručný glosář pojmů používaných v této studii.

1.2. Soukromé investice do kultury: základní pojmy

V této studii je **kultura** považována za odvětví činnosti spojené s originálním tvůrčím uměním, které má ekonomický dopad a je sociálně přínosné prostřednictvím tvorby, výroby a distribuce zboží a služeb v různých oblastech kultury. Výstupy kulturního sektoru vyjadřují různé hodnoty kultury. Aby bylo možné řádně posoudit hodnotu kultury, je třeba pohlížet na kulturu zároveň jako na soukromý, tržní statek i na veřejný statek. Dvěma hlavními aspekty hodnoty kultury jsou ekonomická hodnota a kulturní hodnota. Ekonomická hodnota se skládá z užité a neužité hodnoty. Tržní neboli užitnou hodnotu kultury lze vyjádřit cenou, která se platí za kulturní zboží a služby. Pojem neužitných hodnot značí hodnoty, které jednotlivci přisuzují kulturnímu zboží či službám, přestože je osobně nevyužívají (např. návštěvy různých akcí, výstav, čtení knih) (Hansen, 1997; Navrud a Ready, 2002). Neuzité hodnoty lze dále rozdělit na opční hodnotu, hodnotu odkazu, existenční hodnotu, hodnotu prestiže a vzdělávací hodnotu (Frey a Pommerehne, 1989). Pojem „kulturní hodnota“ se vztahuje na hodnotu, kterou má kulturní zboží či služba bez ohledu na své místo v ekonomickém systému. Kulturní hodnoty se dělí na sociální, symbolickou, estetickou, duchovní, historickou hodnotu a hodnotu autenticity (Throsby, 2001).

Pro účely této studie byla vytvořena klasifikace zdrojů v **ekonomice založené na smíšeném financování**. V Evropě tedy existují tři hlavní zdroje financování kultury: veřejná podpora (přímá a nepřímá), soukromá podpora (podpora ze strany podniků, individuální dárcovství, nadace a trusty) a realizované příjmy.

Veřejná podpora zahrnuje přímou veřejnou podporu a nepřímou veřejnou podporu. *Přímá veřejná podpora* kultury je definována jako jakákoli podpora kulturních činností uskutečněná vládou a/nebo jinými veřejnými subjekty. Přímá veřejná podpora zahrnuje dotace, ocenění, granty atd., to znamená, že finanční prostředky jsou převáděny přímo z veřejných prostředků na účty příjemců. *Nepřímá veřejná podpora* se skládá z opatření, která obvykle formou právních aktů přijaly vláda a/nebo veřejné instituce, a to ve prospěch kulturních organizací, přičemž tato opatření nezahrnují převod finančních prostředků ze strany vlády a/nebo veřejných institucí ve prospěch kulturních organizací. Nepřímá opatření se týkají především daňových úlev, což je příjem, kterého se místní a vnitrostátní vlády vzdají kvůli slevám na dani a osvobozením od daně udělovaným kulturním institucím, dále se jedná o matchingové granty a jiné finanční či bankovní programy, kdy příjemci spíše než vládní úředníci určují, které organizace z toho budou mít prospěch.

Soukromá podpora – soukromá podpora kultury označuje jakoukoli finanční podporu poskytnutou prostřednictvím investice, daru nebo výdaje na úrovni jednotlivce nebo na neveřejné úrovni. Soukromou podporu lze dále dělit na podporu ze strany podniků, individuální dárcovství a podporu ze strany nadací a trustů. *Podpora ze strany podniků* znamená přímé investice, jejichž cílem je výnos z vloženého kapitálu, včetně partnerství veřejného a soukromého sektoru a investic do uměleckých sbírek, a stejně tak sponzorství a podnikové dárcovství. *Individuální dárcovství* zahrnuje veškeré transakce provedené jednotlivci za účelem poskytnutí daru nebo příspěví ve prospěch kultury. Individuální

dárcovství by mělo být odlišováno od osobních výdajů na kulturu, které spadají do kategorie realizovaných příjmů. Podpora ze strany *nadací a trustů* označuje podporu ze strany zprostředkovatelských institucí, které jsou běžně zřízeny podle práva, slouží zvláštním účelům a posláním a jsou podporovány prostřednictvím soukromých darů.

Realizované příjmy – tato kategorie zahrnuje individuální vynaložení financí za účelem kulturního vyžití, což zahrnuje poplatky za vstupné do kulturních institucí nebo nákup kulturních statků. Realizované příjmy tedy značí veškerý přímý příjem, který kulturní organizace uskutečnění na trhu.

Přímá veřejná podpora kultury v současné době vykazuje klesající tendenci, přičemž **dopady nedávné finanční krize** tento proces urychlují. Většina zemí se ocitá na hranici svých rozpočtů, a proto začínají projevovat ochotu experimentovat se systémy soukromé podpory kultury. V průběhu předchozích desetiletí úroveň podpory ze strany podniků v evropských zemích stoupala, ale v současnosti slábne kvůli nedávné finanční krizi. Soukromé nadace v Evropě rovněž krátí své rozpočty a výdaje jednotlivců byly rovněž negativně zasaženy.

Mezi investicemi do kultury a hodnotami kultury existuje vazba. Soukromé investice do kultury lze rozdělit do čtyř podkategorií na základě motivů, které vedou k takové investici: **přímé/kapitálové investice**, jejichž hlavním motivem je zisk (a proto jsou většinou spojeny s ekonomickou hodnotou); **sponzorství**, které je dvoustranným působením podniku (podnikům přináší zisk a buduje jejich dobré jméno a stejně tak přináší prospěch kulturním organizacím); **dárcovství a mecenášství**, u nichž jsou motivy dárců a mecenášů zejména v souladu se sociálními, symbolickými a obdobnými neekonomickými hodnotami, to znamená, že dárcovství je převážně spojeno s realizací kulturních hodnot ve všech jejich různých podobách, a **realizované příjmy**, které odráží jak ekonomické, tak kulturní hodnoty.

Soukromé financování je rovněž postiženo různými nedostatky, konkrétně se jedná o jeho zaměření na konvenční umělecké programy a prestižní kulturní organizace. Smíšená ekonomika, v níž veřejné financování zajišťuje pevné základy pro stabilitu sektoru, soukromé financování podporuje vybrané akce či tvůrce podle individuálních preferencí a realizovaný příjem využívá prostředky vynaložené spotřebiteli, se může sama vyrovnat s nedostatky každé formy financování. Diverzifikace zdrojů financování má za cíl vyhladit nesystematická rizika tak, aby pozitivní výsledky získané z jednoho zdroje financování vykompenzovaly negativní charakteristiky jiného zdroje.

Základním kamenem podpory soukromých investic do kulturního sektoru je **daňová politika**. Souvislost mezi daňovou politikou a kulturní politikou je zřejmá, protože daňové předpisy mohou mít pozitivní či negativní dopad na kulturu. Kulturní politika a fiskální politika vždy byly a jsou stále více propojené. Daňová legislativa je významná, pokud jde o zvyšování finanční nezávislosti kulturního sektoru. Daňová politika je prostředkem, který zajišťuje veřejné financování umění, a její hlavní výhodou je její neutralita v tom smyslu, že daňové pobídky se neváží na umělecký obsah. Kritéria jsou spíše obecná a jsou spojena s oblastí nebo druhy příjemců. Rozhodnutí v oblasti kultury jsou ponechána na jednotlivcích, podnicích a neziskových nadacích. Je proto důležité porozumět daňové politice a podporovat tu daňovou politiku, která zohledňuje kulturní aspekty, jakožto významný nástroj kulturní politiky, čímž je umožněno individuální rozhodování, jehož cílem je podpora kulturních projektů.

Existuje mnoho pojmů, které se používají ve spojitosti s daňovými opatřeními, jako jsou daňová zvýhodnění, daňové úlevy, daňové odpočty, osvobození od daně, slevy na dani, daňové pobídky atd. Zatímco většina těchto pojmů odkazuje na odčitatelné položky, které snižují základ daně, daňové pobídky odkazují na zvláštní opatření, jejichž cílem je podpora žádoucího chování v souvislosti s uměním a kulturou. Daňové úlevy jsou zřídka určeny konkrétně pro oblast kultury a umění, ale jsou určeny pro širší rámec filantropie (O'Hagan,

1998). Oblast kultury je pouze jedním z mnoha okruhů dobročinnosti, mezi které patří např. sociální záležitosti, zdraví, sport, náboženství atd. Vzhledem k tomu, že dostupné statistiky ne vždy odlišují kulturu od ostatních filantropických oblastí, je obtížné sledovat soukromé investice do kultury prostřednictvím dostupných mechanismů. Snížená sazba DPH představuje na úrovni EU jedno z nejvýznamnějších opatření nepřímého veřejného financování, politika DPH se tak stává důležitým nástrojem evropské kulturní politiky.

1.3. Soukromé investice do kultury: vybrané mechanismy a vybraná opatření

Pro zvýšení podpory soukromého financování umění a kultury byly vytvořeny různá opatření a různé mechanismy, jako jsou: daňové pobídky pro dárce, spotřebitele a sponzory, stimulační fundraising prostřednictvím matchingových grantů, které kombinují veřejné dotace s finančními prostředky získanými ze soukromých zdrojů, úprava partnerství veřejného a soukromého sektoru, podpora zprostředkovatelských mechanismů (např. fóra pro partnerství uměleckého a podnikatelského sektoru, nadace poskytující granty, loterijní fondy a sociální rizikové fondy), využívání veřejně financovaných poukazů, jež stimulují kulturní organizace v soutěži o publikum, a bankovní programy, které poskytují výhodný přístup k úvěrům. Ve srovnání s veřejnými dotacemi (tj. ocenění a granty) jakožto formami přímé veřejné podpory představují tato opatření nepřímou veřejnou podporu kultury. Stát podporuje umění a kulturu nepřímo prostřednictvím různého stimulačního úsilí, včetně politik daňových úlev, kdy spíše daňoví poplatníci a příjemci než vládní úředníci určují, které organizace jich mohou využít.

Tato kapitola představuje výběr šestnácti zvláštních mechanismů a opatření na podporu soukromých investic do kultury v členských státech EU. Tyto mechanismy a opatření byly identifikovány prostřednictvím dotazníků, jež byly poslány ministerstvům kultury v zemích EU, prostřednictvím údajů, které jsou dostupné v databázi Kompendium kulturních politik a trendů v Evropě, a z jiných sekundárních zdrojů používaných v této studii a také prostřednictvím znalostí získaných z případových studií.

1. Daňové pobídky v oblasti spotřeby kultury jsou takovými opatřeními, u nichž je předmětem zdanění jakákoli forma kulturní spotřeby (např. nákup hudby, obrazů, soch). Nejrozšířenějšími formami takových opatření jsou **snížení DPH** při nákupu kulturního zboží, daňové odpočty při nákupu kulturních statků a jiná opatření, jako je převod uměleckých děl na stát namísto platby daně. Snížení DPH při nákupu kulturního zboží a služeb představují hlavní implicitní dotace pro kulturní průmysly, zejména v případech selhání trhu (tj. když musí být kulturní produkty dotovány, protože trh je příliš malý na to, aby mohl účinně fungovat).
2. Náš výzkum prováděný prostřednictvím dotazníků a také na základě podpůrných údajů z Kompendia ukazuje, že údaje týkající se opatření, která podporují **sponzorství**, jsou předmětem nedůsledného monitorování. Sponzorství kultury ze strany podniků se vyskytuje ve všech zkoumaných zemích. Ačkoli má sponzorství velký potenciál a je podporováno daňovými pobídkami, stále představuje malý podíl rozpočtových příjmů kulturních organizací.
3. **Partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP)** obvykle znamenají dohodu mezi vládním a soukromým sektorem ohledně poskytování veřejných služeb či zajištění veřejné infrastruktury. Sociální priority jsou tak sloučeny s řídicími schopnostmi soukromého sektoru, čímž je vláda zproštěna břemene, které souvisí s řízením rozsáhlých investičních výdajů, a riziko překročení nákladů se přesouvá na soukromý sektor.

4. **Daňová asignace** v oblasti filantropie je daňovým opatřením, jehož prostřednictvím daňoví poplatníci mohou stanovit, aby byl určitý podíl jejich daně z příjmů přidělen konkrétní neziskové, nevládní organizaci a v některých případech jiným organizacím, jako jsou kostely. Toto opatření charakterizují dva rysy: 1) daňoví poplatníci samostatně rozhodují o tom, jakým způsobem bude podíl z jimi odvedené daně rozdělen; 2) využití takto vyčleněných prostředků je omezeno na podporu určitých příjemců (Bullain, 2004). Mezi členskými státy jsou systémy daňové asignace nejvíce uznávány ve východoevropských zemích, jako je Maďarsko, Litva, Polsko, Slovensko, Rumunsko a Slovinsko, tento systém ale existuje i v jiných zemích, jako je Itálie.
5. **Individuální dary** na kulturní účely jsou definovány jako jednostranné obchodní transakce, v jejichž případě dárce neočekává žádný přímý přínos. Dary mohou být poskytnuty v penězích nebo v naturální formě. Dary typicky sledují vyšší kulturní hodnoty a zisk není hlavním motivem. Avšak v situacích, kdy dárce obdrží určitou pobídku k poskytnutí daru na kulturu, je ve prospěch kulturních organizací obvykle dosahováno lepších výsledků. Několik členských států EU zavedlo opatření týkající se povzbuzení individuálního dárcovství. Několik zemí nabízí individuálním dárcům možnost odpočtů, následují tak příklady z USA a zemí anglosaské tradice kulturní politiky. Některé z těchto zemí (např. Německo, Itálie a Řecko) disponují zvláštními pobídkami v oblasti dědických daní, kdy může být daň z dědictví snížena až o 60 % (Německo).
6. **Podnikové dárcovství** představují dary v penězích nebo v naturální formě, které poskytnou společnosti a jiné právní subjekty kulturním organizacím nebo jednotlivým umělcům. Opatření podporující podnikové dárcovství mají nejčastěji podobu daňových pobídek určených pro dárce. Přestože je to dobře zavedené opatření v zemích s anglosaskou tradicí kulturní politiky, byla opatření podporující podnikové dárcovství v našem dotazníku méně častou odpovědí než opatření podporující individuální dárcovství. Nižší počet odpovědí v této kategorii lze přisoudit nedostatku příslušných informací a nedostatečnému monitorování v této oblasti.
7. Několik zemí umožňuje daňovým poplatníkům **převést** jejich majetek, včetně **uměleckých děl, namísto platby různých daní**, např. dědické daně. Takový systém účinně funguje jako systém slevy na dani ve srovnání se systémem daňových odpočtů (Freudenberg, 2008), a proto je přínosnější pro daňové poplatníky než pro státní pokladnu.
8. **Matchingové fondy** nebo také matchingové granty jsou pojmy, které se používají pro popsání požadavku či podmínky, která stanoví, že soukromý peněžní dar nebo soukromý dar v naturální formě musí být třetí stranou (např. státem nebo místním společenstvím) dorovnán o určitou částku, jež je přiměřená hodnotě daru. Mezi veřejnou dotací a soukromou investicí existuje pozitivní vztah; to znamená, že soukromí investoři s větší pravděpodobností přispějí na kulturu, když je veřejná podpora ujistí o hodnotě této investice. Matchingové fondy jsou tedy zkoumány jako možný způsob, jak zajistit, aby veřejné investice skutečně fungovaly tak, aby přilákaly větší investice ze soukromého sektoru.
9. **Loterijní fondy** pro kulturu jsou v mnoha zemích významným zdrojem soukromých investic do kultury, protože jejich distribuce umožňuje kulturní zásahy, které by jinak nebyly možné. Využívání loterijních fondů pro kulturu je docela novým opatřením, ale při hledání dodatečné podpory pro oblast kultury získává svůj význam. Metody shromažďování prostředků do loterijních fondů a jejich redistribuce se v jednotlivých zemích liší. Tyto fondy jsou často spojeny s účelovými daněmi, a proto jsou vyčleněny na zvláštní kulturní účely.

10. Další formou stimulace soukromých investic do kultury je využití **poukazů**. Z obecného hlediska je poukaz kreditem o určité peněžní hodnotě, který může být použit pouze pro konkrétní účel. V kulturním sektoru se poukazy využívají jako způsob pro stimulaci poptávky po kulturních produktech. V Evropě disponuje nejznámějším systémem poukazů Slovensko. Podobné systémy byly vyzkoušeny i v Německu a ve Spojeném království.
11. **Účelová daň** je daní, příjmy z níž jsou (ze zákona) vyhrazeny pouze pro konkrétní skupinu nebo použití. Existují případy, kdy příjemci účelové daně obdrží rovněž dodatečné prostředky ze státních rozpočtů. Účelové daně lze obvykle nalézt v odvětví vzdělávání, výstavby silnic, ekologických otázek a sociálního zabezpečení (Pasquesi, rok vydání neuveden). Použití účelových daní bylo v odpovědích na náš dotazník či v sekundární literatuře zaznamenáno zřídka. Tato možnost je další variantou pro účinné zajištění doplňujících prostředků pro kulturní činnosti.
12. **Bankovní programy** jsou obvykle programy, které uplatňují banky nebo které souvisí s činností bank a jsou zaměřené na bankovní podporu kulturního sektoru. Bankovní programy mohou zahrnovat úvěrové programy, které pro kulturní činnosti stanoví výhodnější úrokové míry, nebo jakékoli jiné nástroje, které podporují kulturní činnosti. Jeden dobrý příklad bankovního programu existuje v Nizozemsku, kde se banka Triodos Bank rozhodla, že své činnosti související s komunikační a podnikovou odpovědností zaměří na podporu kulturního sektoru. Kulturní fond Triodos uděluje úvěry kulturním institucím a financuje výstavbu a renovace kulturních institucí, jako jsou muzea a divadla (Holterhues, 2009).
13. Systémy na povzbuzení soukromé podpory kultury podpírají různé subjekty, které udělují granty. **Nadace** odpovídají právní kategorizaci neziskových organizací, které typicky buď darují finanční prostředky jiným organizacím a podporují je, nebo zajišťují zdroje financování pro vlastní dobročinné účely. Evropské odvětví nadací dynamicky roste a v kulturním sektoru získává silné postavení a význam. Většina nadací podporuje sociální otázky a programy, zatímco na kulturu se zaměřuje menší a omezený počet nadací.
14. Další rozvíjející se formou soukromého investování do kulturního sektoru je **riziková filantropie**, která uplatňuje na sektor dobrovolnictví a komunitní sektor zásady investic rizikového kapitálu, jako jsou dlouhodobé investice a podpora budování kapacit. Jedná se o formu „angažované“ filantropie.
15. Stávající **organizace zaměřené na partnerství uměleckého a podnikatelského sektoru** poskytují významné služby prostřednictvím svých vzdělávacích aktivit, aktivit spojených se zvyšováním informovanosti veřejnosti a vazeb mezi uměleckým a podnikatelským sektorem. Zřízení takových specializovaných agentur, které podporují vztahy mezi sektorem obchodních společností a uměleckým sektorem, posiluje soukromou angažovanost v kulturním sektoru. Obzvláště významným aspektem jejich činností je monitorování a podávání zpráv, pokud jde o úsilí v otázce podnikového dárcovství, protože údaje o soukromých investicích do kultury nejsou na vnitrostátní či evropské úrovni systematicky shromažďovány.
16. Je zdůrazňován význam nových mechanismů, které se vyvíjí v digitální oblasti, jako je tzv. **crowd funding, tedy kolektivní financování, a on-line fundraising**, protože představují důležité nástroje na podporu soukromých investic do kultury.

1.4. Soukromé investice do kultury: případové studie z různých zemí

V Evropě jsou zavedeny rozličné systémy kulturních politik, které se snaží odpovídat na výzvy, které vyvstávají jednak v otázce vyvážení ekonomické efektivity a produktivity, a jednak v otázce sledování sociálních a kulturních cílů (Boorsma, 1998). Organizační modely těchto systémů se vzájemně liší, a to počínaje centralizovanými byrokratickými modely až po tržní modely. Na základě toho jsou zde rozdíly ve využívání a rolích nepřímých opatření veřejné politiky, jako jsou daňové odpočty a pobídky, a stejně tak v dotacích orientovaných na poptávku, jako jsou poukazy, bezúročné půjčky, matchingové fondy a partnerství spojená s veřejným financováním a dále v úrovních přítomnosti zprostředkovatelských organizací (např. organizace zaměřené na partnerství uměleckého a podnikatelského sektoru a veřejně prospěšné nadace).

Pro účely analýzy kulturních politik a způsobů, jakým se staví k této výzvě, je do této studie zahrnuto pět podrobných případových studií z různých zemí. Případy těchto vybraných zemí poskytují náhled na různé systémy, které jsou v současnosti zavedeny, a identifikují praktická opatření a příklady osvědčených vnitrostátních postupů při podporování soukromých investic do kulturního sektoru. Případové studie tedy identifikují různé reálné situace a otázky týkající se financování kultury. Vybrané země, které jsou zde prezentovány, ilustrují různé situace na evropské úrovni: v Itálii, Nizozemsku, Polsku, Slovinsku a Spojeném království. Zjištění případových studií zdůrazňují společné a odlišné rysy na evropské úrovni. Zjištění ukazují, že Spojené království a Nizozemsko (země s anglosaskou tradicí kulturní politiky) disponují nejrozvinutějšími mechanismy a opatřeními pro stimulaci soukromého sektoru k dárcovství v oblasti kultury. Slovinsko a Polsko, jako nové členské státy EU se socialistickou minulostí, mají stále nedostatečně rozvinuté systémy podpory soukromých investic kvůli poněkud nepružným strukturám kulturního sektoru. Itálie je jako země se středomořskou tradicí na půli cesty; je zde stále přítomna převaha státu a stejně zde existují velké příležitosti pro zapojení soukromého sektoru.

- Případ Itálie ukazuje, že ačkoli stát hraje hlavní roli v podpoře kultury a má za ni odpovědnost, je zde zavedena celá řada iniciativ, pobídek a systémů na povzbuzení soukromé podpory kultury. Nejvýznamnější postavení mezi těmito systémy zaujímají bankovní nadace.
- Soukromé dárcovství ve prospěch kultury v Nizozemsku v posledním desetiletí vzrostlo jak v podílu celkového dárcovství, tak v absolutní částce. Vláda dosáhla velkého pokroku, pokud jde o daňové právní předpisy a programy, které stimulují soukromé dárcovství. Současný model nizozemské kulturní politiky spojuje jak charakteristiky tržního, tak podnikatelského modelu. Změny v kulturní politice, které jsou vyhlášené na období příštích čtyř let, zdůrazňují význam podnikatelských modelů.
- V Polsku je podpora soukromého investování do kultury stále v raných fázích a pro svůj další rozvoj vyžaduje dobře vypracovaný strategický přístup. Tato potřeba je spojena s potřebou celkové restrukturalizace kulturního sektoru v Polsku.
- Ve Slovinsku je zaznamenáno velmi málo strukturálních změn, jež by vedly k intenzivnějšímu zapojení soukromého sektoru do kultury. Přestože se stávající cíle kulturní politiky soustředí na modernizaci působení veřejného sektoru v kultuře a na mobilizaci soukromého financování, je zde zavedeno málo konkrétních opatření, která by se snažila jít tímto směrem.
- Ve Spojeném království se za tzv. zlatý standard financování kultury považuje ekonomika založená na třech pilířích, kdy každý zdroj příjmů (veřejné zdroje, soukromé zdroje, realizované příjmy) tvoří třetinu celkových příjmů. Ve skutečnosti tvoří třetinu celkových příjmů (32 %) pouze realizované příjmy; veřejné financování tvoří v průměru 53 % příjmů uměleckých organizací, zatímco soukromé investice

představují zbývajících 15 % (Mermiri, 2010). Vzhledem k nedávným škrťům ve vnitrostátních a místních rozpočtech určených pro oblast umění čelí sektor umění a kultury nutnosti hledat alternativní zdroje příjmů, konkrétně se jedná o soukromé investice, aby tak bylo možné nahradit veřejnou podporu. Vláda zkoumá nové způsoby, jak podporovat angažovanost soukromého sektoru vytvořením podpůrného fondu s cílem motivovat dárce a budovat fundraisingovou kapacitu uměleckých organizací.

1.5. Evropa versus USA: srovnávací přehled pobídek k soukromým investicím do kultury

Srovnání trendů EU a USA v oblasti soukromého investování do kultury ukazuje velké rozdíly v orientaci dané politiky a vyplývajících výsledcích. Uvedené systémy se liší jak ve své struktuře, tak ve výši prostředků, které jsou předmětem soukromého dárcovství. Některé rozdíly se týkají politického a právního prostředí, některé pramení z dostupnosti zdrojů, jež jsou vydávány na fundraising, a z existence kultury, v níž je běžné požádat o podporu, a některé rozdíly vycházejí z kultury a tradice dárcovství a rozšiřování bohatství.

Od 90. let 20. století docházelo v rozvoji této politiky jak v Evropě, tak v USA k velkým změnám. Zatímco evropské země zavedly daňovou legislativu, která podporuje a prosazuje soukromé investice do kultury, v USA veřejné orgány podstatně snížily veřejnou podporu kultury, a ponechaly ji tak v rukou tržních sil.

Rozlišování kultury jako veřejného statku a kultury jako tržní komodity je zásadním rozdílem, jestliže jsou porovnávány úrovně podpory kulturního sektoru v evropských zemích a v USA. Pro Evropu zůstává hlavní výzvou to, aby dokázala udržet své úspěchy, pokud jde o podporu umění a kultury jakožto veřejného statku a přitom podporovala mechanismy soukromého financování, které jsou více stimulační, obsáhlejší a všestrannější.

Většina rozdílů mezi USA a EU je zřejmá z ustanovení fiskální politiky, kde USA používá více daňových opatření zaměřených na zapojování dárcovství soukromého sektoru ve prospěch kultury. Taková opatření zahrnují na základě funkčního popisu: rozmanitost forem soukromého dárcovství, vyšší podíl individuálního dárcovství v rámci celkového soukromého financování kultury, mechanismy dobročinných darů vytvořené mimo daňový rámec (např. společný dobročinný fond, kdy má dárce doživotní nárok na příjem plynoucí z investovaného kapitálu (pooled income fund), dobročinné trusty umožňující daňové úlevy (charitable remainder trust a charitable lead trust)), vyšší limity daňových úlev při individuálním dárcovství a kritéria způsobilosti pro daňové úlevy.

V USA se podpora umění a kultury ze strany podniků posunula od dobročinnosti spíše ke strategiím, které jsou založené na marketingu a orientované na sponzorství.

Rozdíly v úrovních individuálního dárcovství mezi USA a Evropou obecně souvisí s federální daní z příjmů, dědickou daní, daní z kapitálových zisků a darovací daní. Nástroje, které využívá systém USA a které jsou v Evropě méně obvyklé, náleží do oblasti rizikové filantropie a plánovaného dárcovství.

Vysoká úroveň soukromé podpory umění v USA nemá nutně za následek to, že by byl umělecký sektor finančně stabilní. Neustálý nárůst fixních nákladů ve spojení se zvětšující se konkurencí, vysokými očekáváními mecenášů, nižším veřejným financováním a celkovou hospodářskou krizí znovu otvírá diskusi ohledně vhodné úrovně podpory kultury jak prostřednictvím soukromého, tak veřejného financování.

1.6. Závěrečné úvahy

Evropský systémy financování kultury se převážně orientuje na stát a ochota uplatňovat pobídky k soukromému dárcovství závisí na rámcích veřejné politiky a na politickém odhodlání. Většina evropských zemí se ocitá na hranici svých rozpočtů, zejména s ohledem na nedávnou hospodářskou krizi, a proto by měly projevovat stále větší ochotu experimentovat se systémy soukromé podpory kultury. Bylo však zavedeno velmi málo nových politických opatření na podporu soukromých investic do kultury, což naznačuje, že politiky ve svých reakcích zaostávají za současnými trendy a výzvami.

Následují hlavní témata, která zdůrazňují klíčové body této studie:

- Přímá veřejná podpora kultury v současné době vykazuje klesající tendenci, přičemž dopady nedávné finanční krize tento proces urychlují. Nutnost reformovat kulturní sektor, aby byl udržitelnější a ve větší míře založený na podnikatelském smýšlení, je v rámci evropských kulturních politik uznávaným faktem, ačkoli ve skutečnosti dosahuje realizace těchto strategických cílů různých úrovní.
- Přímá veřejná podpora se primárně zaměřuje na podporu kulturní infrastruktury a produkce (tj. kulturní nabídka), ale nejnovější trendy ukazují, že politiky mění svůj pohled na tuto oblast tak, aby zohlednily spotřebu. Nové zohledňování spotřeby vedlo k požadavku, aby kulturní organizace prokázaly svůj význam pro publikum.
- Opatření nepřímé veřejné podpory prováděná prostřednictvím daňových pobídek jsou v Evropě dobře rozvinutá, ale přijetí těchto opatření ze strany občanů, kulturních organizací a podniků se v jednotlivých zemích liší, což naznačuje, že kultura dárcovství musí být prosazována a rozvíjena.
- Tendence, že potenciál soukromé podpory jakožto alternativy k veřejné podpoře se přeceňuje, je diskutabilní, protože soukromé financování v době krize rychle klesá a mnohá zjištění zdůrazňují, že mezi rolí veřejného a soukromého investování do kultury existuje pozitivní vztah. Veřejné zásahy ve smyslu matchingových fondů či fiskální podpory budují důvěru ve význam kultury na straně sponzorů a dárců, kteří chtějí těžit z již úspěšného a významného odvětví.
- Profesionalizace fundraisingu není v Evropě dostatečně rozvinutá. Ačkoli je taková profesionalizace nutná, je velmi složité učinit zásadní rozhodnutí o využití fundraiserů, když zde často chybí dostatek finančních prostředků na řádnou úhradu hlavních kulturních a uměleckých činností, nebo o sjednání externích fundraisingových poradců. U většiny kulturních organizací tedy fundraising netvoří v dostatečné míře nedílnou součást provozní struktury.

Obecná myšlenka navyšování úrovně soukromého přispívání na umění a kulturu je všeobecně považována za slibnou alternativu, která má zvyšovat finanční udržitelnost kulturního sektoru v období, kdy veřejné financování podléhá seriózní kontrole. Pokles v oblasti sponzorství a dárcovství v průběhu hospodářské krize však tuto myšlenku nepodporuje. Pro zajištění pevných vazeb mezi publikem, podniky a komunitami je nutné vyvinout větší úsilí, aby tak byly uznány různé hodnoty kultury, které by byly využity na základě rozličných motivů, jež stojí za soukromými rozhodnutími investovat do kultury. Vlády čelí výzvám, které se týkají zlepšování politického a právního prostředí s cílem prosazovat a ocenit soukromou podporu kultury. Je třeba povzbuzovat sponzory v tom, aby prostřednictvím umění a kultury objevovali nové příležitosti, jak uplatnit reklamu způsobem, který bude více inovační, mecenáši musí být povzbuzováni, aby znovu objevili svoje nadšení z nacházení nových talentů, dárci musí být povzbuzováni, aby se cítili být zapojeni do formování kulturního života, a kulturní sektor musí být povzbuzován, aby mohl dospět k závěru, že fundraising a sponzorství nejsou důležité pouze z finančních důvodů, ale rovněž kvůli společenské legitimizaci poslání kultury.

1.7. Doporučení

Ze zjištění této studie vyplývají následující bezprostřední výzvy, které se váží na podporu soukromých investic do kulturního odvětví:

➤ **Rozvoj správné rovnováhy mezi přímou a nepřímou veřejnou podporou umění a kultury**

Vzhledem ke specifikům evropských kultur a modelů kulturního rozvoje v Evropě by podpora soukromých investic do kultury neměla mít nepříznivý dopad na veřejné financování. Veřejné a soukromé prostředky se vzájemně doplňují, protože pevný základ veřejného financování jednak upevňuje pocit důvěry ve veřejnou hodnotu kultury a jednak zajišťuje stabilitu kulturního sektoru. V době krize trpí poptávka po kulturním zboží větším poklesem ve srovnání s poptávkou po ostatním zboží. Aby bylo možné zachovat veřejnou hodnotu kultury, je veřejná podpora nepostradatelná.

➤ **Rozvoj metodik pro shromažďování srovnávacích údajů**

Nedostatek systematických srovnávacích údajů ohledně daňové situace v EU, která se vztahuje na kulturní sektor, a absence údajů založených na společné metodice představují závažné překážky ve výzkumu soukromých investic do kultury v Evropě. Další výzvou je vytvoření společného rámce pro klasifikaci různých forem filantropie, kde by kultura tvořila samostatnou kategorii a kde by existovala různá schémata, jež by v budoucnosti usnadňovala provádění srovnávacího výzkumu. Je proto nutné dále rozvíjet stávající iniciativy, jako jsou kulturní statistiky Eurostatu a projekt Kompendium, který řídí Rada Evropy a institut ERICarts.

➤ **Rozvoj další podpory mezinárodních asociací pro monitorování srovnávacích údajů a postupů**

Rozptýlení opatření a mechanismů v členských státech EU opodstatňuje nutnost zřídit mezinárodní subjekty a sítě, které by mohly zajišťovat přesnější a nezávislé posuzování údajů a postupů a stejně tak účinnější distribuci výsledků k cílovým skupinám. Údaje shromážděné prostřednictvím fór pro partnerství uměleckého a podnikatelského sektoru jsou cennými zdroji informací, ale díky jednotným metodickým přístupům ke shromažďování a vyhodnocování údajů by byly ještě přínosnější. Další podpora mezinárodních zastřešujících asociací stávajících fór pro partnerství uměleckého a podnikatelského sektoru by měla být přirozeným úkolem EU, a to s cílem vytvářet a podporovat podmínky, které jsou prospěšné pro soukromé financování umění a kultury.

➤ **Zvyšování povědomí a porozumění, pokud jde o stávající daňová opatření a daňové výhody**

Hlavní rozdíl mezi americkým a evropským systémem nespočívá ve využívání odlišných opatření (přestože tomu tak v některých případech je), ale především v jejich uplatňování. V Evropě jsou výhodná daňová opatření vymezena v mnoha různých právních předpisech (zákon o dani z příjmů, zákon o dědické a darovací dani, zákon o DPH atd.) a vztahují se na různá odvětví (např. rozhlasové a televizní vysílání, vzdělávání, životní prostředí). Existuje zde tedy obecně nedostatečná informovanost mezi příjemci a investory, dárci či sponzory. Zvyšování informovanosti a porozumění, pokud jde o stávající a plánovaná daňová opatření, je nezbytným krokem k produktivnímu využívání stávající právní úpravy. Účinné využívání právních ustanovení vyžaduje vytvoření mezinárodního katalogu nebo průvodce v oblasti dárcovství s důkladným popisem platné vnitrostátní legislativy a vnitrostátních kampaní, které podporují využívání dostupných daňových opatření.

➤ **Rozvoj veřejné podpory s ohledem na profesionalizaci fundraisingu**

Další rozdíl mezi americkým a evropským systémem se stává zřejmým, jestliže se uváží zdroje věnované na fundraisingové úsilí. Vzhledem k tomu, že tento způsob získávání prostředků v Americe odpovídá úrovní soukromé podpory kultury, americký systém podněcuje osvědčené fundraisingové postupy, zatímco v evropském kulturním systému fundraising představuje pouze doplňkový a mimořádný mechanismus. V případě, že nejsou k dispozici dostatečné prostředky na pokrytí hlavních nákladů na programy, profesionalizace fundraisingu vyžaduje zacílená opatření kulturní politiky, která podpoří rozvoj fundraisingových programů a strategií.

➤ **Zvyšování povědomí o možnostech lobbování, což umožňuje čl. 167 odst. 4 SFEU (bývalý čl. 151 odst. 4 Smlouvy o ES), a to s cílem vytvářet politiky s významem pro kulturu**

Ustanovení čl. 167 odst. 4 SFEU stanoví, že evropské instituce ve své činnosti podle různých ustanovení Smlouvy přihlíží ke kulturním hlediskům. Tento článek dává institucím EU pravomoc a možnost lobbovat za kulturní otázky, včetně mechanismů a opatření na směřování soukromých investic do kultury.

➤ **Harmonizace opatření v oblasti DPH, aniž by byl ohrožen zvláštní status kulturního zboží a služeb**

Harmonizace opatření v oblasti DPH je Evropskou unií označena za jeden z možných způsobů budoucího rozvoje daňové legislativy v EU. Pokud budou prováděny takové změny, mělo by se postupovat opatrně, aby se nezničilo to, čeho bylo dosaženo prostřednictvím výjimek ve prospěch kultury v oblasti DPH, které jsou uvedeny v této studii, a měl by být následován příklad států, v nichž mají kulturní zboží a služby výhodný a příkladný status.

➤ **Poskytování podpory fóřům pro partnerství uměleckého a podnikatelského sektoru, která vystupují jako zprostředkovatelé mezi uměním, podniky a zákonodárci**

Fóra pro partnerství uměleckého a podnikatelského sektoru představují zprostředkovatelské mechanismy, které povzbuzují dárce k rozvoji kultury dárčovství a povzbuzují kulturní organizace a umělce k rozvoji kultury, v níž je běžné požádat o podporu. Tyto organizace se aktivně podílejí na navazování a prosazování partnerství mezi kulturním a podnikatelským sektorem. Taková partnerství znamenají, že podnikatelské organizace, jež podporují kulturní projekty, si strategickým způsobem budují dobré jméno a zviditelňují se, protože jsou propagovány v partnerstvích s kulturními organizacemi, zatímco kulturní organizace získávají větší jistotu při dlouhodobém plánování programů. Fóra pro partnerství uměleckého a podnikatelského sektoru jsou rovněž prostředky, které jsou využívány pro praktické uplatňování preferenčních daňových režimů.

➤ **Propagace a výměna osvědčených postupů ve fiskálních politikách za účelem prosazování soukromé podpory kultury v členských státech**

Podpora fiskální politiky je velmi významná při nastavování rámce pro větší zapojení soukromých finančních prostředků. Státní úředníci a veřejné subjekty s pravomocí v kulturní oblasti mají poněkud omezené znalosti o rozmanitosti opatření a prostředků, které jsou dostupné v daňové oblasti. Není proto překvapivé, že chybí větší podpora, pokud jde o prosazování stávajících nebo zavádění nových opatření, jež by povzbudila soukromé investování do kultury. Tato situace zdůrazňuje nutnost monitorovat a vyhodnocovat účinky plynoucí z uplatňování fiskální politiky v kulturní oblasti a zabývat se na úrovni EU srovnávací analýzou s cílem nalézt optimální řešení. Jestliže daňové orgány a ministerstva financí neprovedou příslušnou analýzu daňových výdajů, jakákoli snaha o zlepšení daňového prostředí bude pouhou ideologií namísto toho, aby představovala zřetelnou, pragmatickou reakci na změnu dlouhodobého fiskálního výhledu.

➤ **Opatření kulturní politiky motivovaná různými hodnotami kultury**

Soukromé investování do kultury ovlivňuje celá řada faktorů – některé stojí mimo kulturní sektor (např. širší politické a právní prostředí), některé záleží na dárci (např. kultura dárcovství a rozšiřování bohatství, včetně mezigeneračního převodu v budoucích letech) a některé vycházejí ze samotného kulturního sektoru (např. zdroje vydané na fundraising a kultura, v níž je běžné požádat o podporu). Tato složitá situace vyžaduje opatření kulturní politiky, jejichž formulace a uplatňování mají mnohorozměrnou a holistickou povahu a jež jsou motivována různými hodnotami kultury. Nicméně jednou z hlavních výzev pro tvorbu kulturní politiky je vytváření proaktivních mechanismů, které mohou odpovídat na bezprostřední změny v sociálním, politickém a ekonomickém prostředí. Opatření kulturní politiky na podporu soukromých investic do kultury by se měla především zabývat rozvojem schopností, které kulturnímu sektoru umožňují navazovat produktivní vztahy se soukromým sektorem. Směry rozvoje kulturní politiky by navíc měly vést k zajištění vhodného legislativního rámce, který považuje zásady smíšené ekonomiky za základy pro dosažení udržitelnosti.